

Vážené kolegyně a kolegové, milí čtenáři
Klinické farmakologie a farmacie,

mám možnost několika slovy komentovat v úvodu obsah tohoto čísla, které redakce Klinické farmakologie a farmacie věnovala imunosupresivní a biologické léčbě autoimunitních onemocnění, a to zejména s ohledem na nežádoucí účinky těchto léků. Uvedená problematika je zpracována z pohledu revmatologie, dermatologie a neurologie a články pocházejí z předních pracovišť s dlouholetými zkušenostmi s terapií a zapojením do registrů BL. Biologická a cílená léčba přinesla opravdovou revoluci do léčby revmatoidní artritidy, spondyloartritid, systémového lupus erythematoses a dalších revmatologických onemocnění a podobně i do léčby dalších autoimunit, jako psoriázy a roztroušené sklerózy. Časně nasazení vysoce účinné biologické nebo cílené choroby-modifikující terapie zásadně proměnilo prognózu pacientů a umožnilo efektivní potlačení zánětlivé aktivity a zpomalení progresu onemocnění. Biologická a cílená syntetická terapie však není prostá rizik. Spektrum a charakter nežádoucích

účinků se v mnoha ohledech liší od tradičních imunosupresiv a vyžadují specifický přístup v rámci monitorace a komplexní strategie léčby. Nejčastějšími nežádoucími účinky napříč třídami zůstávají infekce, zejména horních cest dýchacích, kandidózy a herpes zoster. Závažné infekce, malignity a kardiovaskulární komplikace se vyskytují vzácně, zejména u starších pacientů a osob s komorbiditami. Znalost potenciálních nežádoucích účinků a jejich včasná identifikace a řešení představují základní předpoklad úspěšné, bezpečné a dlouhodobě udržitelné biologické léčby v klinické praxi. Autoři jednotlivých textů komplexně hodnotí bezpečnost aktuálně dostupných terapií, shrnují hlavní bezpečnostní rizika spojená s jednotlivými přípravky, možnosti jejich prevence, včetně vakcinace.

Biologická léčba uvedených onemocnění je v ČR soustředěna do Center pro biologickou léčbu a sledována v klinické praxi formou zadávání dat do registrů BL – například registr ATTRA spravuje Česká revmatologická společnost ČSL JEP, Česká dermatovenerologická společnost ČSL JEP spravuje registr pacientů s lupénkou – BIOREP).

Data z reálné praxe představují nejen zdroj informací o účinnosti terapie, perzistenci na léčbě, ale zejména možnost zhodnotit bezpečnost biologické a cílené léčby v dlouhodobém kontextu. Nepřehlédnutelným zdrojem dat ze všech odborných RS center je registr ReMUS, který spravuje a provozuje nadační fond IMPULS a který od r. 2024 zajišťuje systematický sběr bezpečnostních dat.

Co říci na závěr? Biologické a cílené terapie významně měnily a mění terapeutické postupy v léčbě autoimunitních onemocnění. Nejsou prosty nežádoucích účinků, ale jak poznamenává autorka jednoho z předkládaných textů, paní doktorka Dominika Šťastná, „Primum non nocere“ dnes neznamená léčbu omezovat, ale aktivně a individualizovaně řídit rizika v kontextu moderní imunologické péče.

Přeji Vám zajímavé čtení a také krásné letní dny.

MUDr. David Suchý, Ph.D.
Primář Oddělení klinické farmakologie
Fakultní nemocnice v Plzni